

zijn actieve metaboliet. Tramadol wordt in toenemende mate voorgeschreven bij chronische pijn hoewel de werkzaamheid hierbij zeer weinig onderbouwd is en het zoals andere opioïden aanleiding geeft tot belangrijke ongewenste effecten en afhankelijkheid [zie *Folia februari 2018*].

- De plaats van de matig krachtige opioïden staat niet duidelijk vast.
- Fentanyl en buprenorfine zijn beschikbaar als pleisters voor transdermale toediening bij chronische pijn. Deze pleisters zijn enkel bruikbaar bij stabiele pijn, gezien bij aanbrengen of verwijderen van de pleister of bij aanpassen van de dosis, de plasmaconcentraties en het effect slechts traag wijzigen; de nieuwe *steady-state* wordt pas na meer dan 36 uur bereikt. Verhogen van de dosis na reeds enkele uren, dient dan ook vermeden te worden.
- Tapentadol: het pijnstillend effect van tapentadol berust zowel op een morfieneachtig effect als op noradrenerge effecten. De ervaring met tapentadol is beperkt, en de equivalente dosis met morfine of andere opioïden is niet goed bekend.
- Methadon en buprenorfine kunnen ook aangewezen zijn als substitutiebehandeling bij patiënten met opioïdafhankelijkheid (zie 10.5.3.).
- De opioïden die specifiek gebruikt worden in het kader van anesthesie, worden vermeld in 18.1.2.

Tabel 8a. Benaderende equivalentielijst voor perorale (or.), subcutane (s.c.), intramusculaire (i.m.), intraveneuze (i.v.) en sublinguale (subling.) opioïden (bron British National Formulary (2018) en Farmacotherapeutischkompas.nl (2018))

VAN	NAAR	CONVERSIE
Codeïne or.	Tramadol or.	Zelfde dosis
Codeïne or.	Morfine or.	Deel codeïne dosis door 10
Tramadol or.	Morfine or.	Deel tramadol dosis door 10
Morfine or.	Oxycodon or.	Deel morfinedosis door 1,5
Morfine or.	Hydromorfon or.	Deel morfinedosis door 5
Oxycodon or.	Hydromorfon or.	Deel oxycodondosis door 4
Codeïne or.	Morfine i.m./s.c./i.v.	Deel codeïne dosis door 30
Tramadol or.	Morfine i.m./s.c./i.v.	Deel tramadol dosis door 30
Morfine or.	Morfine i.m./s.c./i.v.	Deel morfine or. dosis door 3
Morfine or.	Buprenorfine subling.	Deel morfine or. dosis door 30
Hydromorfon or.	Hydromorfon i.v./s.c.	Deel hydromorfon or. dosis door 3
Dihydrocodeïne or.	Morfine or.	Deel dihydrocodeïnedosis or. door 10

Tabel 8b. Equivalentielijst voor transdermale (transderm.) opioïden (bron British National Formulary (2018) en Farmacotherapeutischkompas.nl (2018))

Buprenorfine-equivalentietabel		
~ = komt overeen met		
5 µg/u patch	~	12 mg/24 u morfine or.
10 µg/u patch	~	24 mg/24 u morfine or.
20 µg/u patch	~	48 mg/24 u morfine or.
35 µg/u patch	~	84 mg/24 u morfine or.
52,5 µg/u patch	~	126 mg/24 u morfine or.
70 µg/u patch	~	168 mg/24 u morfine or.
Fentanyl-equivalentietabel		
~ = komt overeen met		
12,5 µg/u patch	~	30 mg/24 u morfine or.
25 µg/u patch	~	60 mg/24 u morfine or.
50 µg/u patch	~	120 mg/24 u morfine or.
75 µg/u patch	~	180 mg/24 u morfine or.
100 µg/u patch	~	240 mg/24 u morfine or.